

La Guerra Civil i la immediata postguerra a Guissona, a les actes dels plens municipals (1936-1949)

*Antoni Roca Trescents**

Professor d'Història

RESUM

El govern municipal de Guissona –com a tots els indrets de Catalunya– es veié profundament trasbalsat pel fet de la guerra civil 1936-1939. Les Sessions dels Plens Municipals es convertiren progressivament en contínues lluites partidistes i ideològiques i fins i tot en aferrissats enfrontaments personals que paralitzaren gairebé tota l'activitat pròpia del Consistori. I en els anys immediats de la postguerra (1939-1949), consolidat ja el règim totalitari franquista, el Consistori es veié també permanentment condicionat per la ideologia del nou règim, i la ferotge repressió d'institucions –molt especialment de les pròpies de Catalunya– i de les persones que s'havien significat en la defensa de l'anterior Règim Republicà. El contingut de les Actes dels Plens Municipals de tot aquest llarg període, en el que es basa aquest treball, n'és una mostra eloqüent.

PARAULES CLAU

Guissona - Guerra Civil espanyola - Postguerra - Actes dels Plens Municipals

ABSTRACT

Guissona local government, as all over of Catalonia, found himself deeply disrupted because of the 1936-1939 Civil War. The local plenary sessions gradually became continuous ideological and partisan fights and even bitter personal clashes that paralysed most of the activity of the Council. In the immediate post-war years (1939-1949), with the Franco's totalitarian rule consolidation, the council also found himself constantly conditioned by the ideology of the new regime and the fierce repression of institutions –especially those particular of Catalonia– and people who were meant to defend the previous republican regime. The contents of the Proceedings of the Municipal Plenary throughout this long period, in which this work is based, are an eloquent example.

KEYWORDS

Guissona - Spanish Civil War - Postwar - Municipal Plenary Acts

* ANTONI ROCA I TRESCENTS és Llicenciat en Història moderna i també en Filosofia per la Universitat de Barcelona. Adreça de contacte: aroca2@gmail.com

1. Introducció

Els gairebé tres anys de la guerra civil 1936-1939, com en totes les poblacions del territori, foren un període particularment dramàtic i convuls per a la vida municipal i per al Consistori que es veu totalment condicionat no solament pel fet mateix de la guerra sinó i, molt especialment, pel que això comportava, atesa la radicalització de tots els partits i grups polítics: enfrontaments i aferrissades lluites partidistes i fins i tot personals en el si del Consistori, amb un seguit d'interessos i exigències sovint irreconciliables. La conseqüència immediata era la permanent inestabilitat del Consistori amb canvis constants d'Alcaldes i Regidors. A més l'actuació de grups incontrolats, gairebé sempre de fora de Guissona sembraven el terror entre la població impedit el desenvolupament normal de la vida del municipi. I es sorprenent com alguns fets tràgics que afectaven greument la població com els assassinats d'alguns veïns i de destrosses de béns i immobles, especialment els de caràcter religiós, no apareixen ni se'n fa cap cap esment a les Actes dels Plens d'aquest període. Tanmateix l'activitat del Consistori pel que fa als afers del municipi, segueix a tomballons, però segueix i es prenen les decisions habituals del govern municipal.

I una vegada finalitzada oficialment la guerra –a Guissona té lloc el 20 de gener de 1939 quan les tropes franquistes entren i ocupen la població– les seves conseqüències perduraran un llarg període de temps: la repressió ferotge impulsada per les noves autoritats governatives, contra tots els opositors al nou règim franquista o sospitosos d'haver col·laborat amb el règim republicà; el mateix llenguatge que s'utilitza quan s'esmenta el període de la guerra o el règim republicà; el canvi de noms de vials per altres significatius del nou règim, l'absoluta precarietat econòmica que durant molt de temps afectarà tota la població i es traduirà en mesures extraordinàriament restrictives, com, entre altres, el famós "*Racionamiento*". I per part de les noves autoritats municipals una obligada actitud absolutament servil cap al nou règim i molt especialment envers al "*Caudillo*". A nivell estrictament municipal, però, ens trobem també amb constants concessions d'aval per part del Consistori en defensa de veïns sovint empresonats o reclosos en camps de concentració franquistes per tal d'aconseguir el seu alliberament.

A continuació esmento, exclusivament, les dates dels Plens Municipals amb les informacions que de forma explícita es relacionen amb el fet de la guerra, les seves implicacions i les seves directes conseqüències a nivell muni-

cial. I pel que fa al immediat període de la postguerra, una vegada consolidat ja el nou règim franquista, podem observar un seguit de mesures repressives imposades que el Consistori adopta sovint a contracor. El llenguatge utilitzat a partir d'aquest moment també és ben significatiu i revelador de la nova ideologia totalitària present en tots els àmbits. Els canvis dels noms dels vials i places, conseqüència també del nou règim, són objecte, tanmateix, d'un altre treball.

Afegeixo alguns comentaris personals puntuals a nota i *en lletra cursiva* al final de cada període d'actes que poden complementar o ajudar a entendre millor el contingut de les Actes.

Així mateix adjunto la relació d'Alcaldes del període estricte de la guerra, pràcticament dos anys i mig, i també els primers Alcaldes de la postguerra. Passen pocs dies, una vegada iniciada la revolta, per a què l'Ajuntament l'ocupin els diversos partits i grups polítics, radicalitzats tots ells en els seus posicionaments.. En aquest període es succeeixen 10 Alcaldes Titulars a més de 6 Alcaldes Accidentals. Absolutament revelador de la gran inestabilitat municipal esmentada anteriorment. I quan la guerra acaba a Guissona, a inicis de gener de 1939, es produeix igualment l'immediat relleu en el Consistori amb persones clarament favorables i identificades amb el nou règim franquista.

Amb els Alcaldes Titulars indico si és el cas, el partit al que pertanyen i la data de la seva elecció o designació. També he introduït el nom dels Alcaldes Accidentals o Substituts per malaltia o renúncia del titulars.

2. Alcaldes de Guissona del període de la guerra civil i la postguerra (1936-1949)

En lletra **VERSALETA**, el nom de l'Alcalde Titular i la data d'elecció.

En lletra *cursiva* el nom dels Alcaldes Accidentals o Substituts i la data.

En lletra rodona el nom de l'Alcalde Titular quan recupera el càrrec.

2.1. Període de la Guerra Civil 18.7.1936 – gener de 1939

JOSEP MIR I FARRÉ (d'ERC, nomenat per Decret del Govern de la Generalitat el 27.7.1936)

Josep Mª Secanell i Miralles (1.10.1936)

JOSEP MIR I FARRÉ (reelegit el 17.10.1936 amb Regidors d'ERC, UGT, CNT, ACR, POUM i UR)

Joan Pla i Blanc (21.10.1936)

ERNEST SOLÉ I CEREROLS (de la CNT, elegit el 25.10.1936)

ANTONI PARERA I FIGUERES (del POUM, elegit el 4.12.1936)

FRANCESC OLIVA I CASTELLÀ (d'ERC, elegit el 17.12.1936)

ERNEST SOLÉ I CEREROLS (de la CNT, elegit el 26.12.1936)

Jaume Solé i Llovera (10.3.1937)

OLIVA MORROS I FARRÉ (de la CNT, elegit el 10.3.1937)

Antoni Parera i Figueres (17.4.1937)

ERNEST SOLÉ I CEREROLS (de la CNT, elegit el 15.4.1937)

Antoni Parera i Figueres (14.6.1937)

Ernest Solé i Cererols (21.6.1937)

ROSSEND GARGANTÉ I BOTET (d'ERC, elegit el 23.7.1937)

Domènec Alegret (del PSUC, elegit Alcalde Interí el 26.11.1937)

BALTASSAR ALEGRET (d'ERC, elegit "provisionalment" el 26.11.1937)

RAFAEL PARÉS I FARRÉ (Alcalde-Comissari el 28.12.1937. Imposat per la Direcció General d'Administració Local, atès l'absoluta falta d'acord entre els Regidors per elegir nou Alcalde)

Falten Actes des del febrer fins al final de 1938.

2.2. *Període de la postguerra (gener 1939 - abril 1949)*

JOAN MASDEVALL I RIBERA (designat el 22.1.1939)

PERE SERRA I PUIG (designat el 21.9.1939)

Ramon Beneit i Cisteró (3.2.1940)

Pere Serra i Puig (17.2.1940)

Ramon Beneit i Cisteró (30.12.1941)

XAVIER MERCADÉ I FAUS (designat el 4.1.1942)

Ramon Pujol i Oliva (2.1.1943)

Xavier Mercadé i Faus (16.1.1943)

RAMON CONDAL I CISQUELLA (designat el 21.5.1945)

Ermengol Subirana i Pujol (3.4.1949)

Ramon Condal i Cisqueuella (9.4.1949)

3. *Període de la Guerra (18.7.1936 - 20.1.1939)*

Alcalde Titular: Josep Mir i Farré (d'ERC, nomenat per Decret del Govern de la Generalitat el 27.7.1936)

L'1.8.1936 el Consistori acorda consultar al Comissari de Lleida sobre la possessió d'edificis religiosos (escoles religioses, l'església, la rectoria i altres propietats). El 5.8.1936 després de la consulta s'acorda ocupar l'edifici religiós del Col·legi de la Carretera de Cervera.

S'acorda que l'aparell de telèfon estigui al despatx de l'alcaldia per facilitar-lo al Comitè Local.¹

El 5.8.1936 s'accepta la dimissió del Secretari Sr. Grau i es nomena Secretari Interí Francesc Toldrà Vilaró per substituir-lo.²

S'insta a Miquell Rull, President de l'Associació Mútua Folch, que lliuri les claus per obrir "lo dit edifici".

El 21.8.1936 s'acorda cessar l'Agent a Lleida Sr. Eugeni Pol i Clarà i nomenar Agent per a Guissona amb tots els poders al Sr. Enric Vilà i Tomàs.³

Es demana les claus de l'Escorxador al Matancer de 1934-1935 Miquel Guixé que s'hi nega. Es discuteix i s'acorda demanar-les-hi novament, i que en cas contrari, actuï el Comitè Local d'Ordre Públic per falta greu.

Es proposa destituir (d'acord amb el Decret del Boletín Oficial) al metge titular Dr. Eduard Camps per ser "desafecte al règim", i es substitueix pel Dr. Ramon Soler Gabaldà, "entusiasta del règim".

L'1.9.1936: S'informa del Comunicat rebut de la Direcció General d'Administració Local. demanant que els Ajuntaments promoguin una Subs-

¹ Els Comitès Locals, gairebé a tots els municipis els formaren elements de la FAI i en general anarquistes amb freqüència fora de control, dominant la vida municipal semblant sovint el terror entre la població.

² Encara que no es diu, el motiu era l'actuació dels nous Consistoris que es radicalitzen amb la persecució de tots els que no mostraven un recolzament explícit i fins i tot entusiasta al règim dominant que, val a dir-ho i malgrat les circumstàncies, era el legal.

³ Aquests cessaments i canvis es produïen sempre per motius ideològics i s'elegeixen persones addictes al règim i contraris als "facciosos franquistes". En diversos moments s'esmenta aquest motiu de forma explícita.

cripció pública per a les víctimes de la “sublevació fascista” amb aportacions dels mateixos Ajuntaments. El Consistori es mostra d’acord “a benefici... dels que lluiten en defensa de les llibertats de la nostra Pàtria...” i aporta 500 ptes. El 15.9.1936 l’Alcalde informa que s’han recollit 931 ptes. per a les víctimes.⁴

El Regidor Secanell proposa que l’Ajuntament s’aproprii de la Font de l’Estany. El Consistori ho aprova “en benefici de Guissona i portat per l’efecte del nou ordre revolucionari” així com de 50 m. del terreny del voltant per tal d’urbanitzar-lo. S’acorda publicar-ho al Diari Oficial de la Generalitat.⁵

Es reben algunes queixes per un canal de desaigüe a “l’edifici destinat anteriorment a Església” del carrer de l’Om “no sabent-se de moment quina destinació tindrà”. S’acorda la seva reparació.⁶

S’informa que s’ha rebut de mans del que era Mestre a l’Escola “Mútua Folch”, les claus per ocupar l’Ajuntament.

El 15.9.1936 el Regidor Pere Huguet dimiteix del càrrec per haver quedat en dubte el seu bon nom, i perquè l’Ajuntament està massa supeditat al Comitè Local. Es delibera i es conclou que no es pot renunciar i no s’accepta.⁷

Alcalde Accidental: Josep Mª Secanell i Miralles (1.10.1936)

Alcalde Titular: Josep Mir i Farré (d’ERC , reelegit el 17.10.1936 amb Regidors d’ERC, UGT, CNT, ACR, POUM i UR)

El 17.10.1936 s’elegeixen els diversos càrrecs davant de la Junta Municipal. I s’acorda celebrar les Sessions del Consistori els dies 1 i 15 de cada mes a les 20 h.. Els Regidors de la CNT es reserven el dret de protestar en cas d’incompatibilitats.⁸

⁴ Ha transcorregut un mes i mig perquè hi trobem la primera al·lusió explícita a la sublevació feixista i Guerra Civil, però no és a nivell municipal, tot i que ja es produïen els primers fets greus, fins i tot assassinats.

⁵ L’Acta de l’ocupació la podem trobar a: J. SANTAELIÀRIA *Història Gràfica de Guissona*, vol.3, pàg. 68-69.

⁶ Es posa de manifest, com arreu, l’actitud antireligiosa i anticlerical dominant en totes les decisions del Consistori controlat pels grups més radicals.

⁷ Tal com he indicat anteriorment els Comitès Locals, formats per anarquistes i elements sovint incontrolats, dominaven a la pràctica tota la vida municipal.

⁸ És a partir d’aquest moment quan es posa més de manifest les lluites i picabaralles permanents a

El 19.10.1936 els Regidors de la CNT protesten perquè, segons ells l'Acta no reflecteix el contingut de la Sessió.

El President dimiteix perquè el Comitè Local no ha fet lliurament dels seus poders i assumptes, i es considera sense autoritat. Es discuteix, amb lluites partidistes, en el Consistori i el Comitè Local. Es confirma la dimissió irrevocable amb picabaralles entre tots. Es vota si s'admet (5 vots no, 3 vots sí). Atès el resultat posarà el càrrec a disposició del Conseller de Seguretat de la Generalitat.

Alcalde Accidental: Joan Pla i Blanc (21.10.1936)

Alcalde Titular: Ernest Solé i Cererols (de la CNT, elegit el 25.10.1936)

El 2.11.1936 el Conseller Jordana (CNT) denuncia que hi ha empleats municipals "poc fidels a la causa" (p.ex. el Sereno) i proposa prescindir dels "poc afectes al règim".

El 18.11.1936 es constata l'augment d'aturats, qüestió de difícil solució. Es planteja fer una llista d'aturats. El Regidor Jordana proposa municipalitzar empreses o que treballin els més necessitats. Aquesta qüestió provoca importants discussions i picabaralles entre els Regidors.

El Conseller Jordana dimiteix de la Comissió de Foment pel "desordre existent". Altres consellers manifesten també el seu desacord pel mal funcionament del Consell. Es discuteix la dimissió i es vota (6 a favor - 1 en contra). El Consistori l'accepta i acorda informar a la superioritat. Es planegen també altres possibles dimissions.

El Conseller Beneit planteja el problema de l'atur entre els pagesos i proposa la col·lectivització de terres dels propietaris absents. Així mateix es constata problemes de producció i manca de recursos. El Consistori acorda que la Comissió d'Agricultura ho estudiï. Jordana insisteix en col·lectivitzar i reitera la seva dimissió. Beneit presenta també la seva dimissió. Es proposa que els veïns presentin solucions.

Es publica un decret per intentar controlar els aparells de ràdio, per evitar la publicitat franquista, i es plantegen sancions contra els que no siguin lleials

l'interior del Consistori que sovint paralitzen tota l'activitat municipal.

al Règim.

Es produeixen noves amenaces “als poc lleials” en mig de possibles dimissions en el Consistori.

Alcalde Titular: Antoni Parera i Figueres (del POUM, elegit el 4.12.1936)

Alcalde Titular: Francesc Oliva i Castellà (d'ERC, elegit el 17.12.1936)

El 17.12.1936 s'acorda anunciar al Diari Oficial els patrons i amos desapareguts per municipalitzar els seus comerços. Així mateix s'acorda anunciar també les vacants de Sereno i Secretari.

L'Alcalde presenta la dimissió i s'accepta, perquè al nou Govern de la Generalitat no hi és representat el seu partit (POUM). Cedeix el càrrec a Francesc Oliva Castellà (ERC) que passa a ocupar el lloc.

El 24.12.1936 l'Alcalde llegeix i s'aprova un Comunicat demanant que els alumnes de les Escoles facin una recapta “per als infants i desvalguts de Madrid”.

El PSUC demana un local per poder-se reunir. Tots els Regidors s'inhibeixen.

Es llegeix l'Acta de la reunió celebrada a Guissona dels Consellers i representants de la UGT d'Igualada per tal d'obtenir un crèdit de 10.000 ptes. per a la fàbrica de J. Baliu incautada pels obrers que estan a l'atur amb l'objectiu de posar-la en marxa. L'Ajuntament es reserva el seu control. Es discuteix i es manifesten molts desacords.

Alcalde Titular: Ernest Solé i Cererols (de la CNT, elegit el 26.12.1936)

El 26.12.1926 el Conseller Jordana proposa i s'aprova celebrar una funció a benefici de les milícies i una altra a benefici dels alumnes.

El 4.1.1937 el Consistori discuteix i es mostren importants desacords sobre un Comunicat de l'Estat Català que informa que ha instal·lat la seva seu al C/ de la Font , n° 19.

L'Alcalde informa que hi ha molts rebuts impagats i endarrerits del Repar-

timent d'Utilitats. El Conseller Jordana opina que ha de pagar "el qui vulgui". Altres pensen que s'ha d'obligar a fer-ho. S'acorda nomenar una Comissió per estudiar la qüestió i decidir.

El 18.1.1937 el Conseller Jordana pregunta sobre l'estat de l'ordre públic a Guissona manifesta que hi ha dos individus descontrolats per la vila, potser feixistes. Amenaça en fer venir gent de fora "i passarà el que s'escaigui". Hi ha massa tolerància. Abans del 19.7.36 els feixistes no tenien dret d'ús d'armes. Es delibera i discuteix apassionadament.

L'1.2.1937 es proposa municipalitzar la Farmàcia Mercadé. Es planteja si es té atribucions o no per fer-ho. Finalment s'aprova.

Es retiren de les Escoles les màquines d'escriure perquè "són per negoci dels Mestres". (*curios i sorprenent el motiu, però no es concreta més*).

S'informa de la probabilitat que el Metge Titular, Dr. Eduard Camps, hagi abandonat el lloc de treball. Es planteja el nomenament d'un de nou. Així mateix es planteja el grau d'afecció o no al Règim per part d'algunes persones. Es discuteix i s'acorda pagar al qui faci la feina.

L'Alcalde informa que les despeses dels Refugiats ha de pagar-les la Generalitat.

Es planteja si els pagaments a les fàbriques per part del Conseller de Finances, Jordana, són legals o no. I si s'ha de pagar a totes o no. De nou picabaralla entre els Consellers. S'acorda que es continuï pagant en benefici de Guissona.

S'informa que la Mestra i altres dues persones s'han ofert per fer classes als refugiats, en la seva llengua. S'acorda estudiar una solució.

El 15.2.1937 els Consellers del Centre Republicà Federal presenten la dimissió. Es discuteix i no s'accepta.

Es rep una Comunicació del PSUC retirant el nomenament del seus dos Consellers.

Es rep un Comunicat d'Estat Català reclamant la unió de tots els antifeixistes. Havia demanat autorització per fer un míting antifeixista a la Casa del Poble i no ha rebut cap resposta. És considera una ofensa a Estat Català i demana que no es repeteixi. L'Alcalde respon que era per motius d'ordre públic.

Es planteja el problema de disposar d'un local per a l'acolliment dels refugiats..

S'acorda l'emissió de paper-moneda d'una pta. per facilitar el canvi.

El 18.2.1937 en Sessió Extraordinària el Sindicat Únic de la CNT acorda la dimissió de tots els seus càrrecs. Es discuteix i s'accepta.

Dimiteix l'Alcalde Ernest Solé i Cererols (CNT). Ningú accepta el càrrec i es tanca la Sessió.

Alcalde Accidental: Jaume Solé i Llovera (10.3.1937)

Alcalde Titular: Oliva Morros i Farré (de la CNT, elegit el 10.3.1937)

El 10.3.1937: S'acorda una ajuda als antifeixistes de Madrid de 1000 ptes.

Nova reorganització de l'Ajuntament. S'accepta la dimissió dels Consellers de la CNT. No s'han presentat ni el Centre Català Republicà ni Centre Republicà Federal. Els seus llocs queden vacants i s'acorda una reestructuració: 3 de la CNT, 2 d'UGT, 1 del POUM i 1 dels Rabassaires.

El 15.3.1937 es rep un Comunicat del Comitè de Socorro Roig Internacional demanant un local adequat, i una ajuda per als combatents de Madrid. A la primera petició es respon que no és possible. A la segona es decideix organitzar una subscripció popular. L'Ajuntament aporta 1.000 ptes. i s'acorda anunciar que les entitats antifeixistes prenguin part en l'acte.

La Junta del Sindicat UGT anuncia que retira de l'Ajuntament els seus representants. Es discuteix i no s'accepta la dimissió.

L'1.4.1937 la CNT presenta la dimissió dels seus Consellers a l'Ajuntament. I es produeixen canvis al Consistori.

Alcalde Accidental: Ernest Solé i Cererols (15.4.1937)

Alcalde Accidental: Antoni Parera i Figueres (17.4.1937)

Alcalde Titular: Ernest Solé i Cererols (de la CNT, elegit el 15.4.1937 tot i que formalment ho és a partir del 17.4.1937)

L'1.6.1937 el Consell Municipal aprova la proposta del Conseller Jordana d'emetre certificats de moneda, fins a 7.500 ptes., per facilitar el canvi i eliminar els vells en tres mesos.

S'aprova una nova emissió de 5.000 unitats de "certificats" de Guissona d'1 pta. i de 50 cts.

Alcalde Accidental: Antoni Parera i Figueres (14.6.1937)

Alcalde Titular: Ernest Solé i Cererols (torna a ocupar el càrrec el 21.6.1937)

El 29.6.1937 Sessió extraordinària per tal de nomenar un Delegat d'Hisenda que vagi a Lleida a cobrar els ajuts per als refugiats. Es nomena i s'autoritza a l'Alcalde a fer les gestions corresponents.

L'1.7.1937 es planteja la desaparició de Magí Mercadé Serra, exalcalde, amb la seva família. El Comitè del Front Popular "es fa càrrec de la fàbrica d'aiguardent i del negoci de drogueria del fugitiu", amb el nou nom de "Indústries Municipalitzades Mercadé". Es discuteix molt i fins i tot es planteja la "possible nul·litat legal" perquè es dubta que l'Ajuntament tingui poder per municipalitzar amb la desaparició del comitè, efectua el 2.8.1937. El 19.7.1937 es delibera sobre els empleats a l'esmentada indústria: Ramon Solé, Ramon Bonet i Ramon Alsina. Se'ls confirma en els seus càrrecs. El 2.8.1937 s'informa d'un dictamen de la Comissió de Finances en el qual defensa la nul·litat de l'esmentada municipalització, entre altres motius, perquè no consta que Magí Mercader "sigui facciós". El conseller Jordana protesta: "això és emparar els facciosos" i demana que la Generalitat l'incauti. Es produeixen picabaralles entre els diversos grups. Es vota i s'aprova el dictamen de la Comissió.

El 19.7.1937 es llegeix un Comunicat de l'Ajuntament de Lleida demanant la unió de tots els pobles de les comarques de Lleida per demanar al Conseller de Finances de la Generalitat l'emissió de moneda fraccionària per facilitar el canvi. El Consistori es manifesta d'acord.

Es rep una sol·licitud del Secretari demanant poder-se allotjar en algun pis deshabitat. S'acorda cedir-li la casa del prevere, Convent 3, dita "Can Cava del

Raval”, abandonada pel seu propietari.⁹

Comunicat de la Conselleria d’Assistència Social de Lleida anunciant la concessió de 8.244 ptes. per als refugiats. S’autoritza a Ernest Solé a desplaçar-se a Lleida per cobrar-les.

Alcalde Titular: Rossend Garganté i Botet (d’ERC, elegit el 23.7.1937)

El 2.8.1937 a proposta dels industrials es demana crear moneda fraccionada de 25, 50 cèntims i 1 pta.

El Regidor Jordana proposa fer una llista dels fugits i “emboscats”. També dels desertors de files amb la incautació dels seus bens. S’aprova però sense imposicions i que la Generalitat ho faci complir.

El 18.8.1937 es reb un Comunicat de la Generalitat sobre el cens dels aparells de ràdio.

Així mateix es reb un Comunicat de la Societat de Caçadors de Guissona preguntant pel parador de les armes que varen entregar i sol·licitant que es retornin. S’acorda estudiar-ho. L’1.9.1937 nova reclamació de les armes lliurades l’agost de 1936 als Guàrdies d’Assalt, amb Antoni Parera d’Alcalde. Se li demanarà explicacions.

El 15.9.1937 es constata el problema de molta gent a l’atur. El conseller Jordana demana que es resolgui. I es planteja que els forasters agreugen el problema. Jordana diu que ara el Consell es “filofeixista”, que amb el Comitè s’hagués decidit que “agafessin una arma i anessin al front”. S’acorda buscar solucions i oferir treball. El 3.10.1937 es demana que Jordana retiri l’expressió “Consell filofeixista”. No ho fa. Picabaralla i tothom en contra. El 3.10.1937 es pregunta també sobre els aturats forçosos.

El Conseller Sanmartí manifesta el seu desacord pel fet que la Generalitat s’hagi emportat alguns objectes de l’església. I agraeix als veïns que han donat llits i mantes per als refugiats. Demana que consti en Acta.

⁹ Efectivament, era la casa del metge Eduard Camps i Cava que per les seves idees va haver de fugir per evitar les represàlies del Comitè.

El conseller Jordana proposa sancionar als desertors i familiars per enco-bridors. S'aproven aquestes propostes tot i que l'Alcalde ja ho va manifestar.

S'acorda que sigui l'Alcalde el que vagi a cobrar el fons per als refugiats o algú per ell designat. Es nomena els que ho podran fer sense haver-se de reunir el Consell Municipal.

El 3.10.1937 es llegeix i discuteix el contingut de diverses cartes (Creu Roja, Ajuntament de Cervera...). Sobre els refugiats que cada Municipi ha de tenir. Sobre el blat que es vol requisar de la comarca, es considera que perjudicaria perquè deixaria sense pa i farina la comarca. S'exposarà al Delegat de la Generalitat.

Es delibera sobre l'Escola tancada perquè el mestre ha marxat i es proposa obrir expedient als mestres que abandonin el lloc.

El Conseller Massons demana que s'informi quan l'Alcalde s'absenti. I pregunta quan la Generalitat es va emportar els objectes de metall de l'Església.

El 15.10.1937 s'informa de la demanda dels Obrers de la "Col·lectivització Mercadé" perquè el compte corrent del Banc Hispà Colonial passi al seu nom. Es delibera si és legal i finalment s'aprova.

El 15.11.1937 es declara l'"Ateneu" Casa del Poble per fer-hi tot tipus d'actes culturals i públics i la seva biblioteca es declara Biblioteca Popular, administrat tot per l'Ajuntament. Els actuals administradors del cafè i cinema poden seguir sota la supervisió del mateix Ajuntament. El PSUC es manifesta en contra, però finalment s'aprova.

Alcalde Titular: Baltassar Alegret (d'ERC, elegit "provisionalment" el 26.11.1937)

El 15.12.1937 el Conseller Codina lamenta que alguns refugiats facin malbé arbres i mobiliari urbà. S'acorda avisar-los.

Es recorda l'acord d'enviar mantes als combatents del Front.

El Conseller Sanmartí lamenta els debats estèrils del Consell. No es farà responsable de res. Proposa proporcionar mantes, primerament, per als fills de Guissona. Altres són partidaris de repartir-les a tothom. Debat i discussió.

Alcalde-Comissionat: Rafael Parés i Farré (Alcalde-Comissari el 28.12.1937. Imposat per la Direcció General d'Administració Local, atès l'absoluta falta d'acord entre els Regidors per elegir Alcalde Titular)

El 31.1.1938 es llegeix una Instància de Josep Faus Condomines demanant la recuperació dels Valors que va lliurar al Comitè el setembre del 1936. S'acorda la seva devolució així com la forma de fer-ho. També es planteja un cas similar amb el Sindicat Agrícola (60.500 ptes.), acordant igualment la seva devolució.

S'acorda retornar a Elias Oliva algunes quantitats que havia cedit al Comitè.

Malauradament, després de l'Acta del 15.2.1938 ja no se'n troba cap altra fins al començament de 1939 quan, acabat ja el conflicte bèl·lic, s'instaura el nou règim franquista condicionant tota la política municipal. A Guissona la guerra pràcticament acaba als darrers dies de gener de 1939. I les corporacions municipals des d'aquest moment es designen per les noves autoritats del règim, concretament en el cas de Guissona, pel Governador Civil de la província gairebé sempre militar, especialment en els primers anys de la postguerra. A partir d'aquest moment podem observar doncs, un seguit de conseqüències de la victòria franquista que afectaran la vida de la població i sovint de forma dramàtica durant un període de temps força prolongat. Els que s'havien significat més durant la guerra per les seves posicions favorables a la República o en diversos partits polítics, s'han d'amagar o fugir, desapareixent del panorama municipal. Igualment molts dels que durant la guerra, havien hagut d'amagar-se o fugir, ara retornen a la vida quotidiana de la vila. I oficialment tots els que a partir d'ara ocuparan càrrecs municipals hauran de mostrar el seu recolzament explícit al nou règim i un seguiment escrupolós de les seves directrius.

Immediatament es produeix el canvi en les autoritats municipals amb el nomenament de Joan Masdevall i Ribera com a nou Alcalde acompanyat d'un nou Consistori.

A continuació esmento els efectes de la guerra en la vida municipal, tal com apareixen en les Actes dels Plens. No menciono –només ho faig molt incidentalment– les al·lusions a la carestia de vida, la carència d'alguns productes o al “racionament” que s'imposà una colla d'anys com a conseqüència de la precarietat d'alguns aliments bàsics.

4. *Període de la Postguerra (20.1.1939 - inicis de 1949)*

Alcalde Titular: Joan Masdevall i Ribera (designat el 22.1.1939)

El 16.2.1939 l'exsecretari municipal Josep Grau Morros dirigeix una carta al Consistori demanant la seva reposició en el càrrec de Secretari que tenia abans de la Guerra. Atès que fou "*Víctima de los Rojos al estallar el Glorioso Movimiento Nacional*", va haver de fugir i amagar-se a Girona fins "*la ansiada liberación por las invictas tropas nacionales*". El 18.2.1939 consultada l'Autoritat Militar el Consistori acorda la seva reposició. L'interessat es presenta i pren possessió del càrrec. (cf. 5.8.1936)

El 18.2.1939 s'autoritza a l'Alcalde a adquirir els volums de l'obra d'E. Aránzadi, *Recopilación de las disposiciones de la España Nacional*.

El Conseller Ramon Armengol proposa que es netegi el Convent que es troba en un estat absolutament deplorable i brut,. Primer serví per allotjar-hi refugiats i després per a les tropes. Es recalca que és un lloc de referència per a Guissona.¹⁰

El Conseller Olius sol·licita que es reprenguin les classes. "Es farà quan es pugui", contesta l'Alcalde.

Es redacten avals de conducta "*política y social*" en favor de diversos veïns.

El 25.2.1939 s'acorda que la seu de l'"Auxilio Social" sigui la Casa Eril, a la Pl. Major.¹¹

S'aproven les gestions fetes a Lleida pel Conseller per assumptes d'interès per a Guissona (canvi de la moneda de plata, pagament de factures, per obtenir aliments, per adquirir impresos i quadres de Franco).

¹⁰ L'immoble del prevere Bisbal, conegut popularment com el Convent, estava cedit a les Religioses Dominiques, dedicades a l'ensenyament. A començaments de la guerra civil, l'Ajuntament se n'aproprià -com altres béns i immobles de caràcter religiós- i tingué destinacions ben diverses. Al finalitzar la guerra i passat un temps, es retornà a les religioses Dominiques. Per cert l'esmentat Conseller Ramon Armengol encara és viu quan escriu aquestes ratlles (2013) i als seus gairebé 103 anys conserva una salut envejable i una memòria prodigiosa i confirma fil per randa el que apareix en aquestes Actes. I afegeix que la neteja i rehabilitació del Convent costà 400.000 ptes. aportades per diferents vilatans del moment.

¹¹ L'"Auxilio Social" fou una organització de caràcter humanitari i assistencial força paternalista, que aparegué en els anys de la Guerra Civil i perdurà durant bona part del període franquista. S'inspirà en organitzacions similars de l'Alemanya Nazi.

S'aprova el nomenament de dos Agents a Lleida per gestionar afers municipals (Fausto Benet i Miquel Torres) "*identificados con el Glorioso Movimiento Nacional*". L'anterior, Sr. Vila, nomenat pels "rojos", haurà de lliurar tota la documentació.

S'informa que s'ha d'iniciar un procés de depuració d'empleats municipals de l'època "roja". El Jutge instructor serà Pedro Serra Puig. Continuaran o no als seus llocs segons la seva identificació amb el "Gl. Mov. Nac.". El 18.3.1939 es presenta un informe després de diverses entrevistes i testimonis. El jutge els classifica en "molt addictes" (Eduard Camps, Josep Grau Morros, Josep Sangés Alsina, també el Farmacèutic Titular Francisco Mercader provisionalment, perquè és absent), "dubtosos" i que hauran de cessar (Josep Roig Gibal, ...). El Consistori aprova l'informe.

S'informa i s'estenen diversos avals favorables per a veïns de Guissona.

El 4.3.1939 s'aprova aplicar a Guissona les normes per a recaptar l'impost del Subsidi del Combatent.

L'11.3.1939 s'accepta la invitació que ha fet el President de la Diputació de Lleida per tal d'obtenir les ajudes necessàries per refer la població dels estralls de la guerra i exposar les necessitats prioritàries de Guissona i els seus problemes econòmics més urgents.

S'estudia la forma d'arreglar l'Hospital que està "en un estat deplorable". Els "Rojos" s'ho varen endur tot. S'invita als veïns a col·laborar amb donatius de roba i mobiliari per cobrir les necessitats més urgents. I s'acorda també requisar-los de les cases abandonades pels "rojos" o de famílies de dubtosa identificació amb el règim franquista.

S'estudia la forma d'organitzar el rec de l'aigua de l'Estany, font municipalitzada pels "rojos". I s'acorda reunir els regants per trobar solucions, tal com funcionava fins el 1936.

El 18.3.1939 s'autoritza a l'Alcalde a viatjar als Camps de Concentració del Nord d'Espanya on hi ha molts veïns de Guissona, viatge, però que no ha de suposar cap despesa econòmica per a l'Ajuntament.¹²

¹² Efectivament, alguns veïns de Guissona es trobaven reclous a Camps de Concentració com el de Deusto, Bilbao.

S'estudien i estenen diversos avals i informes pendents.

El 25.3.1939 s'informa d'alguns Decrets Oficials sobre l'aplicació del Subsidi Familiar i sobre la derogació de lleis de secularització dels Cementiris.

S'intenta accelerar les gestions per veure les responsabilitats dels molts detinguts de Guissona, més nombrosos que en altres poblacions, a diverses presons (Lleida, Cervera...), molts d'ells sense cap responsabilitat. Es torna a plantejar la qüestió el 15.4.1939.

L'1.4.1939 s'acorda iniciar els canvis dels rètols en català dels edificis públics, al castellà i que el Regidor Beneit estudiï la forma de fer-ho. S'insisteix en aquest canvi també el 14.10.1939.

S'autoritza a seguir utilitzant els impresos en català fins que es rebïn els redactats en castellà, "però el que s'escrigui a mà s'haurà de fer en castellà".

S'aprova procedir a cobrar els rebuts pendents i a revisar les quotes del Repartiment d'Utilitats atès els errors detectats, però només es cobraran els rebuts de les persones addictes al "*Glorioso Movimiento Nacional*".

L'Alcalde informa del viatge fet a Lleida per tal d'obtenir informació de la situació dels presos de Guissona a Lleida, Cervera i a alguns Camps de Concentració. Però en coincidir el viatge amb notícia de la "*liberación de Madrid*", ho trobà tot tancat. El Consistori acorda que es faci un nou viatge. El 15.4.1939 s'informa de les noves gestions. De moment sense cap resultat per les "*actuales circunstancias*". El 29.4.1939 s'informa del nou viatge a Lleida amb entrevistes amb representats de l'autoritat civil, religiosa i militar, per intentar accelerar el procés i expedients dels presos de la població.¹³

El 15.4.1939 s'informa i s'aprova el viatge a Lleida per obtenir la provisió sobretot d'oli i sucre i per la recollida de "*billetes i moneda en circulación del enemigo*". El 29.4.1939 aprofitant un nou viatge es fan gestions per obtenir bacallà i sucre.

El Consistori expressa la seva satisfacció per la festa celebrada amb motiu de la recuperació de la imatge de la Verge del Claustre "robada por los rojos".

¹³ Curiosament no es fa cap referència explícita a l'acabament oficial de la Guerra que tingué lloc en aquesta data, 1 d'abril.

Així mateix expressa l'agraïment als pobles veïns i persones que l'han fet possible.

El 6.5.1939 la Corporació es queixa d'haver rebut només 3 sacs de sucre en lloc dels 4 que tocaven per al seu repartiment (per cada 1.000 habitats). El 13.5.1939 es planteja la forma del repartiment del sucre (400 o 800 grs. si són més de 3 persones), i de la llet (1 o 2 litres si són més de 3 persones).

Es signen alguns avals i expedients en favor de veïns. I també el 20.5.1939, el 3.6.1939, el 3.7.1939, el 29.7.1939, el 26.8.1939 i el 14.10.1939.

En diversos plens es planteja el problema de l'escassetat d'aliments (sucre, llet, bacallà, oli, arròs, ous, conills...) i de l'organització del "racionament".

El 13.5.1939 s'acorda pagar a Carles Soler la llenya facilitada els primers dies de la "liberación".

El 27.5.1939 per iniciativa de la Junta Provincial de Beneficència s'implanta el "*Día semanal del plato único*" i el "*Día semanal sin postre*" (cf. 22.1.1940).¹⁴

El 3.6.1939 es llegeix un Comunicat del President de la Comisión de Reconstrucción y Reparaciones demanant informació dels edificis de Guissona perjudicats o danyats per la Guerra. El Consistori acorda recollir informació.

S'aprova el repartiment d'arròs i oli amb la distribució d'uns tiquets.

El 10.6.1939 Feliciano Pont sol·licita la restitució del terreny "*llamado Amadoret*" usurpat pels "rojos". Es comprova i s'acorda indemnitzar-lo perquè s'ha de convertir en via pública a l'indret del Camí de la Morana.

El 17.7.1939 l'"Auxilio Social" de Lleida sol·licita una aportació econòmica (1.120 ptes. anuals durant 15 anys) per construir 4 edificis per a Colònies infantils a la província de Lleida. El Consistori respon que és una excel·lent idea amb una referència explícita al "*Insigne Caudillo*", però no hi pot contribuir per totes les despeses i crèdits que té pendents. Es detalla la situació. El 16.9.1939 es ratifica la impossibilitat de col·laborar amb una quantitat tan elevada. L'11.11.1939 s'insisteix en que l'Ajuntament col·labori amb 16.800

¹⁴ L'objectiu d'aquesta iniciativa era recollir fons, i amb el que es recaptava, atendre les necessitats alimentàries de la població més indigent. Val a dir que fou una iniciativa escassament reeixida.

ptes. en 15 anualitats i el Consistori es ratifica en la impossibilitat absoluta de fer-ho. El 8.1.1940 s'insisteix novament amb la mateixa resposta per part de l'Ajuntament i d'acorda fer gestions per veure com altres Ajuntaments ho han resolt.

S'acorda assistir a les festes organitzades per la FET i JONS en l'aniversari del "*Glorioso Movimiento Nacional*".

El 29.7.1939 es delega al Secretari per a lliurar a les *Hnas. Dominicas* tots els documents procedents de l'herència de Consuelo Casart Cardó i portats a l'Ajuntament pels "*Comités del Dominio Rojo*".

El 26.8.1939 es llegeix un escrit del Tribunal Regional de Responsabilitats Polítiques en el qual es demana la relació de persones sospitoses d'haver col·laborat amb el Règim Republicà.

El 16.9.1939 s'informa d'una circulars al *Boletín Oficial de la Provincia* sobre l'existència de béns i automòbils abandonats per part de gent amagada o fugida a l'estranger. El Consistori acorda el seu compliment amb la confecció, si és el cas, d'una relació d'aquests béns.¹⁵

S'informa de l'existència de documents dels preveres Manuel Trepà i Agustí Brescó (assassinats a l'inici de la guerra) i de Mercedes Fonoll (difunta) a la Secretaria de l'Ajuntament. Es guardaran fins que els legítims hereus els reclamin.

Alcalde Titular: Pere Serra i Puig (designat el 21.9.1939)

El 30.9.1939 es torna la sirena utilitzada fins ara per cridar a la feina i que és reclamada pel seu antic propietari, Francisco Serra, i que havia estat requisada durant la Guerra. S'acorda tornar-la una vegada s'hagi acabat el període de la verema i de la sembra.

El 14.10.1939 s'ordena al Sereno Municipal d'entonar "*alabanza a Dios*" en anunciar les hores, antic costum perdut durant la República.¹⁶

¹⁵ Efectivament molta gent significada durant la República i contrària al nou règim franquista va haver de fugir o amagar-se abandonant moltes de les seves pertinences.

¹⁶ Durant molts anys el Sereno Municipal fou una figura habitual en els municipis catalans amb la funció de la vigilància nocturna, la solució d'emergències nocturnes i també anunciar el pas de les hores amb una referència inicial de caire religiós, com és el cas.

S'acorda procedir al compliment de la Llei del mes de febrer sobre responsabilitats polítiques.

S'acorda enretirar o modificar els rètols escrits en català.

El 28.10.1939 es delibera sobre el "racionament" general de Guissona i s'acorda que la Comissió de Governació resolgui algunes qüestions. L'11.11.1939 s'aproven totes les gestions de la Comissió. El 25.11.1939 la Comissió informa del bon curs de les gestions.

El 25.11.1939 es delega a dos Consellers per a que assisteixin a l'homenatge-celebració en record del prevere Agustí Brescó, "*organista, vilmente asesinado en noviembre de 1936*".

S'estudia el projecte de les escales de pedra del davant de l'església destruïdes pels "rojos". La Comissió de Foment redacta el plec de condicions per adjudicar les obres.

El 26.12.1939 es declara vacant la plaça de guarda-peó per la mort de Ramon Santa Creu. La plaça serà per a ex-combatents aptes i "afectes al Règim".

S'acorda preparar amb el màxim esplendor la "*fecha de la gloriosa liberación*" amb tota classe de festes. Es dona un vot de confiança a la Comissió de Governació. El 8.1.1940 es presenta el projecte de la celebració (contractació d'una orquestra de Barcelona i una Companyia de Teatre). El que calgui per al màxim lluïment. La Corporació assistirà als actes religiosos. El 22.1.1940 s'informa del telegrama de felicitació rebut d'Antoni Torrediflot pel programa de les festes de la "*liberación de Guissona*". S'informa també de les despeses i ingressos de les Festes "*seguidas con entusiasmo por todos*".

El 8.1.1940 s'acorda procedir a l'aforament d'aigües potables designant per a això a l'ex-combatent Valentí Creus.

El 22.1.1940 s'acorda requerir el concurs de la Falange Femenina per cobrar el rebut del "*plato único*". El 16.3.1940 s'informa de la llista de veïns, molt pocs, que varen signar la fitxa del "*plato único*". S'acorda, per això, organitzar una nova campanya i enviar noves fitxes. El 22.6.1940 s'acorda complir les obligacions del "*plato único*" a instància de la Junta Provincial de Beneficència. El 9.11.1940 s'informa a Recaptació del "*plato único*" de la suspensió de cobrar-lo a la Comarca per la precarietat econòmica i a més no hi ha el costum de fer 2 o 3 plats. S'informa també que ja s'ha augmentat la

tributació per la Ficha Azul. (c.f. 27.5.1939)

Alcalde Accidental: Ramon Beneit i Cisteró (3.2.1940)

El 3.2.1940 es delibera sobre documents del prevere Manuel Trepas que fou assassinat el desembre 1936, i d'alguns altres, dels quals es desconeixen els familiars. Es publicaran al *Boletín Oficial de la Provincia* per veure si algú els reclama com a hereus. Si no és així s'acorda que les Autoritats decideixin.

Alcalde Titular: Pere Serra i Puig (torna a ocupar el càrrec el 17.2.1940)

El 2.3.1940 s'informa de la recuperació del “*rodillo de piedra*”, propietat municipal desaparegut durant “*el dominio rojo*”.

El 27.4.1940 el Regidor Mercadé proposa fer un “*Monumento a los Caídos por Dios y por España*” que a tot arreu ja existeix. S'aprova per unanimitat i es nomena una Comissió d'Estudi (amb el Cap Local de la Falange). El 14.9.1940 s'informa de l'inici d'una subscripció popular per recaptar fons. L'Ajuntament aporta 500 ptes. invitant a la població a col·laborar-hi. La Comissió de Festes també aporta 1.000 ptes. El 7.12.1940 s'examina el projecte del Monument i després de notificar-ho al Sr. Argilés es demanarà l'autorització a la superioritat. El 24.2.1942 s'acorda activar el projecte. El 29.5.1943 s'encarrega al Sr. Argilés, arquitecte, un nou projecte més senzill i fàcil. El 18.9.1943 s'acorda passar ràpidament al Sr. Argilés la nova redacció amb les modificacions introduïdes al projecte esmentat.

El 8.6.1940 el Sr. Francisco Sisó demana informes sobre la seva actuació com a Comandant Militar de la plaça. L'Ajuntament acorda recollir informació sobre la seva conducta.

El 6.7.1940 s'aprova l'expedient per donar de baixa de la contribució urbana algunes finques de Jaume Balcells que varen ser “destruïdes pels rojos”.

S'acorda col·laborar amb els actes del 4art. aniversari de l'inici del “*Gloriosos Movimiento Nacional*” per tal que tingui “*su máximo realce*”.

El 3.8.1940 s'obre una subscripció popular per construir el “*Monumento a los Caídos*”.

El Regidor Beneit proposa retolar carrers i places amb noms de “*las gran-*

des figuras del Gloriosos Movimiento Nacional". El 14.9.1940 el Regidor Beneit proposa, de nou, retolar amb noms relatius al "Gloriosos Movimiento Nacional" algunes places i carrers posant-hi les corresponents plaques.

El 17.8.1940 s'acorda adquirir al preu de 35 ptes. el Mapa d'Espanya "de singular interès", de l'Editora La Normal de Madrid, per col·locar-lo a les oficines municipals.

S'accepta la petició del Cap de la Guàrdia Civil i s'acorda contribuir a l'adquisició de la Bandera Nacional reglamentària per a la Caserna.

S'acorda pagar a la FET i JONS 165 ptes. per a la festa del 18 de juliol.

El 31.8.1940 s'acorda acceptar de la Jefatura Provincial de Vizcaya uns "*folletos patrióticos*" destinats a les Escoles.

El Consistori accedeix a la petició del Rector d'una pròrroga perquè la Parròquia pugui reclamar documents del prevere Manel Trepà que es troben a l'Ajuntament. El 4.1.1941 s'acorda lliurar els documents reclamats pel prevere Casimiro Torrent, Rector, de l'esmentat Rv. Manel Trepà i també alguns de Mercader Fonoll amb l'autorització de les *Hnas.* Dominiques i altres Institucions. Així mateix s'acorda lliurar alguns documents del Rv. Agustí Brescó que Rafael Oliu Cisquella reclama d'acord amb el testament.

Es rep una instància similar d'Antoni Segura del 23 d'agost sol·licitant alguns documents. S'acorda estudiar-ho.

El 26.10.1940 el Rector de la parròquia invita la Corporació a la inauguració dels nous altars després del domini dels "rojos" que els varen destruir. S'aprova també organitzar un "*Acto de desagravio y homenaje a Jesucristo*".

S'aprova la venda del "*papel inútil del período rojo*" al preu de 95 ptes.

S'acorda anunciar la provisió de plaça vacant de peó-auxiliar. El 23.11.1940 es designa el tribunal amb 3 persones per a la provisió de la plaça. El 7.12.1940 s'aprova el plec de condicions per als aspirants. El 4.1.1941 es nomena per a la plaça, Juan Tomàs Serra, ex-combatent i únic aspirant. (cf. 25.12.1940).

El 9.11.1940 es llegeix un Comunicat del President de Junta Provincial del Paro en el qual s'indica la documentació que s'ha d'enviar per demanar el crèdit a Hisenda de 42.775,25 ptes. de prima. S'acorda fer-ho. Es fa constar,

però, que molta documentació, durant el “*dominio rojo*”, ha desaparegut.

Es llegeix una informació del *Boletín Oficial de la Provincia* sobre l'estat de comptes “*improtegibles*” on figura Guissona i sobre la circulació de “*billetes de los rojos*”.

El 23.11.1940 s'informa de les disposicions del *Boletín Oficial* sobre la commemoració a honor dels “Caiguts” i de les subscripcions per recaptar fons per al monument esmentat. Ja s'informarà degudament quan es tingui el projecte del monument. (>27.4.1940).

El 7.12.1940 es delibera sobre els actes del 2on. aniversari de la “*liberación*” que es declara “Festa Major d'Hivern”. En la propera sessió es determinarà el programa.

El 21.12.1940 s'aprova la reconstrucció de la tanca al pati de la Carretera de Ponts conegut com “Cementiri Vell”, feta malbé a causa de la guerra.

S'acorda el cessament del peó auxiliar interí José Llena Oriach amb la gratificació d'un mes de sou. S'ha demanat en propietat per a un ex-combatent d'acord amb la llei del 25.8.1939.

S'acorda destinar la fusta dels antics gronxadors del pati de les Escoles per a les obres del Monument als Caiguts i fer les taules amb fusta blanca de flandes. (cf. 23.11.1940).

S'acorda col·locar una placa a l'Ajuntament commemorativa del 20.1.1939 en què fou “*liberada esta Vila por las invictas tropas nacionales*”.

El 2.3.1941 El Jutge Instructor de Responsabilitats Polítiques demana una llista de les persones que segons la llei haguessin actuat contra el “*Movimiento Nacional Salvador*”. El Consistori acorda que cada regidor en faci una llista per no excloure ningú.

El 15.4.1941 s'acorda la subscripció per 200 ptes. a l'obra *Historia de la Cruzada Española*, que es qualifica de “*gran cruzada de liberación*”.

El 29.4.1941 es llegeix un Comunicat del Governador Civil perquè l'Ajuntament col·labori a la construcció del “*Mausoleo a Mártires Caídos*” al Cementiri de Lleida. El Consistori acorda aportar 100 ptes.

El 17.7.1941 s'acorda assistir oficialment als actes de la festa del 18 juliol

com en anys anteriors.

El 21.11.1941 s'acorda concedir 50 ptes. "*pro aguinaldo*" (estrenes) de la Divisió Azul.

Alcalde Accidental: Ramon Beneit i Cisteró (30.12.1941)

Alcalde Titular: Xavier Mercadé i Faus (designat el 4.1.1942)

El 19.5.1942 s'acorda arreglar el local del dipòsit de "*presos en tránsito*".¹⁷

El 14.7.1942 s'aprova el programa d'actes de la festa del 18 juliol amb una subvenció de 150 ptes. per a les seves despeses.

El 13.10.1942 es concedeix 50 ptes. per a les festes de St. Rafael, patró dels mutilats, a petició del Cap Comarcal de Mutilats de Guerra "*por la Patria*".

El 14.11.1942 s'aprova una aportació de 250 ptes. per a una missa diària i perpètua pels "*Caídos por Dios y por España*" de la província.

El 21.12.1942 s'acorda un donatiu de 50 ptes. com a "*aguinaldo*" (estrenes) a la Divisió Azul.

Alcalde Accidental: Ramon Pujol i Oliva (2.1.1943)

El 2.1.1943 s'aprova el Programa de la Festa Major del 4art. aniversari i es demana autorització per poder-ne fer publicitat. El 16.1.1943 s'aproven tots els detalls del Programa, especialment sobre el lloguer de gegants i s'acorda fer una creu de marbre per als soldats nacionals enterrats al cementiri de Guissona, amb càrrec al fons de la Comissió Pro Monument als Caiguts.

Alcalde Titular: Xavier Mercadé i Faus (torna a ocupar el càrrec el 16.1.1943)

El 6.7.1943 es delega a la FET i JONS l'organització de la commemoració del "*Alzamiento Nacional*" el proper dia 18. El 31.7.1943 es concedeix 96 ptes. als organitzadors de la festa.

¹⁷ En aquests anys eren nombrosos els presos per motius polítics que sovint eren traslladats a diverses presons de l'Estat havent de pernoctar en diverses poblacions per on passaven.)

El Regidor Condal proposa fer desaparèixer els rètols en català d'abans de la guerra existents encara en algunes cases, i fer-los en "*Lengua Española*".

El 28.8.1943 es nomena Francisco Aumedes representant de l'Ajuntament "*a la Junta Local de Libertad Vigilada*".¹⁸

El 29.1.1944 s'acorda preguntar per models i cost d'una placa commemorativa dels "*Caídos de esta Villa*" i que es faci el més aviat possible. El 11.3.1944 es delega l'Alcalde perquè es desplaci a Barcelona per tal d'adquirir una làpida de marbre i bronze amb la dedicatòria als Caiguts que s'haurà de posar a la Pl. Major. El 22.7.1944 s'aprova el projecte del monument a la façana lateral de l'església a la Pl. Major, amb alguna petita modificació respecte al projecte inicial.

El 12.2.1944 es nomena Farmacèutic Municipal, Ramon Pujol i Oliva, únic candidat, atès que ha presentat la documentació exigida i el certificat d'adhesió al "*Glorioso Movimiento Nacional*". La instància sol·licitant la plaça és del 17.1.1944.

El 8.7.1944 s'acorda contribuir amb 100 ptes. a la col·lecta pro víctimes de la guerra.

El 27.1.1945 s'acorda imposar sancions de 3 ptes. als infractors del "*Bando de Colgadas*" per a la Festa Major d'Hivern, gratificant l'agutzil per les denúncies.¹⁹

El Consistori acorda aportar 25 ptes. per a l'homenatge al "*benemérito ciudadano mutilado Francisco Casals Chinchilla*".

Alcalde Titular: Ramon Condal i Cisqueuella (designat el 21.5.1945, el darrer d'aquest període)

El 23.6.1945 s'acorda contribuir amb una copa i un donatiu a les festes commemoratives del "*Glorioso Movimiento Nacional*". El 7.7.1945 s'aproven detalls de la *Fiesta de la Exaltación del Trabajo* i del 9è. Aniversari del "*Glorioso Movimiento Nacional*".

¹⁸ Aquest organisme s'esmenta també l'11.1.1947.

¹⁹ Des del final de la guerra i amb la victòria franquista s'imposa l'obligació d'utilitzar la "*bandera nacional*" i cap altra als balcons en determinades festes i celebracions.

El 4.8.1945 el Consistori Municipal “*expresa su profundo agradecimiento al Caudillo (...) por la acertadísima Ley de Régimen Local por el engrandecimiento de los municipios y la nación*”.

El 24.11.1945 s’acorda que la Comissió de Governació prepari la Festa Major commemorativa del 7è aniversari de la “*Liberación de Guissona*”.

El 15.12.1945 s’acorda aportar 25 ptes. en concepte “d’aguinaldo” (estrenes) de Nadal dels “*ex-cautivos*” de la Província.

El 16.2.1946 s’envia un telegrama d’adhesió al *Jefe del Estado* i es rep la seva resposta d’agraïment.

El 13.4.1946 s’acorda un donatiu de 100 ptes. per als fons de beneficència de l’ “*Asociación de Excautivos Provinciales*” que es destinarà a l’ensenyament d’orfes.

L’1.6.1946 s’acorda assistir al trasllat dels restes del “*héroe de la guerra de liberación*” José Bonares Rivera, mort el dia de l’alliberament de Guissona i fill predilecte de Guadalajara.

L’11.1.1947 s’acorda consultes sobre la retribució de l’Auxiliar de la Junta de Llibertat Vigilada.

El 19.4.1947 es planteja fer gestions per construir els habitatges protegits “*20 de Enero*” i s’esmenta “*las invictas tropas de Franco*”.

El 29.4.1947 s’aproven les gestions per fer el 1er. grup de “*viviendas protegidas*” amb el nom de “*20 de Enero*”.²⁰

El 12.7.1947 s’acorda contribuir a la festa del 18 de juliol “*Fiesta Nacional del Glorioso Movimiento Nacional*”. El 30.8.1947 s’acorda concedir 150 ptes. al Frente de Juventudes amb motiu de la Festa.

S’acorda fer constar la satisfacció del Consistori pel resultat del Referèndum organitzat pel règim, que a Guissona obtingué el recolzament del 80% dels vots.²¹

El 31.12.1947 s’aprova el programa de la Festa Major d’Hivern amb motiu del “9è aniversari”.

²⁰ Només recordar que és el dia quan les tropes franquistes van entrar i ocupar Guissona.

²¹ El referèndum celebrat a tot l’Estat per consolidar i perpetuar el Règim Franquista.

El 27.11.1948 s'informa a l'Associació de Pares de Família que l'Ajuntament accepta suggeriments per organitzar la Festa Major d'Hivern quan aquest any es recorda el "*Décimo aniversario de la liberación por las invictas tropas de Franco*". El 25.1.1949 s'aprova el seu programa i s'acorda contribuir a les seves despeses i es pagarà els bons als pobres. El 5.3.1949 s'aprova la factura de 450 ptes. presentada per Ricardo Santesmasses per les despeses de l'esmentada Festa Major.

Més enllà d'aquesta data no trobem ja més referències explícites ni a la guerra ni a les seves conseqüències directes en la postguerra. Tot i que la Festa Major d'Hivern –aniversari de la “liberación”– es continuà celebrant, ja no apareix tampoc en cap més Acta Municipal. Només d'una manera excepcional hi trobarem encara la informació que algun càrrec que depèn del Consistori s'adjudica a un “excombatent” (19.1.1950).

El règim totalitari franquista, tanmateix, perdurà encara molts anys.

